

Vantaan sanataidekoulun
sanataiteen taiteen
perusopetuksen yleisen
oppimäärän
opetussuunnitelma Vantaalla

Sisällysluettelo

1. Yleistä	2
1.1 Vantaan sanataidekoulu	2
1.1.1 Vantaan sanataidekoulu valtakunnallisena asiantuntijaorganisaationa	2
1.2 Laki taiteen perusopetuksesta	3
1.3 Oppilaitoksen toiminta-ajatus.....	3
1.4 Oppilaitoksen arvot.....	4
2. Opetuksen toteuttaminen.....	5
2.1 Oppimiskäsitys	5
2.2 Oppimisympäristö ja työtavat.....	5
2.2.1 Oppimisympäristöt	6
2.2.2. Työtavat	6
2.3 Oppilaitoksen toimintakulttuuri.....	7
2.4 Oppilaaksi ottaminen, muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen ja vapaaoppilaspaikat..	7
2.5 Oppimäärän yksilöllistäminen.....	8
2.6 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa.....	9
3.Opetuksen rakenne ja laajuus.....	10
3.1. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tarkoitus, tehtävä ja tavoitteet.....	10
3.1.1 Opintojen rakenne	11
3.1.2 Opintojen tavoitealueet	11
3.2. Valmistava opetus	12
3.3 Yhteiset opinnot.....	12
3.4 Teemaopinnot.....	14
4. Arviointi	16
4.1 Oppimisen arviointi sanataiteen yleisen oppimäärän opetuksessa	16
4.2. Arvioinnin kohteet.....	16

1. Yleistä

Taiteen perusopetus on merkittävä osa vantaalaista laadukasta lasten ja nuorten kulttuuria. Tavoitteellisella, tasolta toiselle etenevällä taiteen harrastamisella on suuri merkitys lasten ja nuorten henkistä hyvinvointia rakentavana ja lisäävänä tekijänä. Vantaan kaupunki luo edellytyksiä lasten ja nuorten harrastustoiminnalle tavoitteenaan, että jokaisella lapsella on vähintään yksi mielekäs harrastus.

Vantaalaiset taiteen perusopetusoppilaitokset tarjoavat opetusta yhteisenä ajatuksenaan kattavan ja tasokkaan taidepedagogiikan luominen kuntaan ja kuntalaisille. Yhteisenä tahtotilana on tukea lasta ja perheitä näkemään taideharrastuksen tuomat voimavarat ja osaaminen, joilla on merkitystä yksilön kasvun ja laajemmin taidetta harrastavan lapsen tulevaisuuden kannalta. Lasten ja nuorten taiteellisen toimijuuden tukeminen vahvistaa lasten osallisuutta ja yhteisöllisyyden kokemusta, ehkäisee syrjäytymistä ja lisää tasa-arvoa. Oppilaitokset toimivat keskenään vahvassa yhteistyössä – sekä hankkeissa että yhteisissä tapahtumissa. Yhteistyömuodot luovat taideohjelmien välistä ja kaikille yhteistä taidepedagogiikkaa.

1.1 Vantaan sanataidekoulu

Vantaan sanataidekoulu on kannatusyhdistyksen ylläpitämä sanataiteen perusopetusta antava yksityinen oppilaitos. Sanataidekoulu on perustettu 1994, ja se on tarjonnut taiteen perusopetusta sanataiteessa vuodesta 1995. Koulu on saanut vuonna 2008 opetus- ja kulttuuriministeriöltä taiteen perusopetuksen järjestämisluvan ja saa opetustuntikohtaista valtionosuutta. Opetuksessa noudatetaan Opetushallituksen vahvistamien opetussuunnitelman perusteiden mukaista opetussuunnitelmaa.

Koko henkilökunta osallistuu opetussuunnitelman kehittämistyöhön, joka nähdään jatkuvana prosessina. Koululla on sopimus Vantaan kaupungin kanssa taiteen perusopetuksen järjestämisestä. Koulu tarjoaa sanataiteen laajan oppimäärän mukaista opetusta taiteen perusopetusryhmille. Lisäksi koulu toimii palveluntuottajana Vantaan kaupungille tarjoamalla sanataidepainotteista iltapäiväkerhotoimintaa ja koulukerhotoimintaa, joissa noudatetaan sanataiteen yleisen oppimäärän opetussuunnitelmaa.

1.1.1 Vantaan sanataidekoulu valtakunnallisena asiantuntijaorganisaationa

Vantaan sanataidekoulu on vakiinnuttanut asemansa monipuolisena sanataidekasvatuksen osaajana ja kehittäjänä, joka tuottaa oppimateriaaleja sekä kouluttaa lasten ja nuorten kanssa työskenteleviä aikuisia. Vantaan sanataidekoulun taidekasvatusideologia perustuu elämykselliseen ja kokemukselliseen oppimiseen sekä kirjallisuuslähtöiseen sanataidekasvatukseen.

1.2 Laki taiteen perusopetuksesta

Toimintaamme ohjaa laki taiteen perusopetuksesta, jonka 1. §:n mukaan taiteen perusopetuksen tarkoitus on tuottaa tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteen alojen opetusta, joka samalla antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään ja hakeutua asianomaisen taiteenalan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Taiteen perusopetuksen yhteydessä voidaan järjestää myös muuta taiteen edistämiseen liittyvää toimintaa. (Laki taiteen perusopetuksesta 21.8. 1998/633.)

1.3 Oppilaitoksen toiminta-ajatus

Vantaan sanataidekoulun missio on edistää luovaa ilmaisua, vahvistaa lukutaitoa ja -intoa ja siten lisätä osallisuutta yhteiskunnassa.

Vantaan sanataidekoulun tehtävä on ylläpitää, tukea ja kehittää sanataiteen harrastamista, koulutusta ja tuntemusta. Koulu tarjoaa oppilaalle paikan, jossa voi turvallisesti harjoittaa ja kehittää omia taitojaan, iloita onnistumisistaan, oppia epäonnistumisistaan ja nauttia kuulumisesta omaan ryhmään ja sanataideyhteisöön. Opettajat ohjaavat oppilaita keskittyneeseen, määrätietoiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä rakentavaan toimintaan yksilöinä ja ryhmän jäseninä. Ryhmässä oppilas oppii ja rohkaistuu tulkitsemaan taidetta persoonallisesti.

Opetuksessa on keskeistä taiteiden välinen luova vuorovaikutus sekä välittävä ja kunnioittava dialogi oppilaan, ryhmän ja opettajan välillä. Sanataidekoulussa oppilas voi asettaa itselleen haasteita ja tavoitteita, joiden saavuttaminen vaatii sitoutumista ja pitkäjänteistä harjoittelua. Sanataiteen opetuksessa oppilaita autetaan ymmärtämään ympäröivää maailmaa ja kehittymään ihmisenä ja kertojana. Lähtökohtana Vantaan sanataidekoulun toiminta-ajatuksessa on jatkuva pedagoginen ja sanataiteen osaamisen kehittäminen.

1.4 Oppilaitoksen arvot

Vantaan sanataidekoulun toimintaa ohjaavat Vantaan sanataidekoulu ry:n laatimat arvot:

Nautitaan sanataiteesta

Vantaan sanataidekoulussa toimimme ystävällisessä ilmapiirissä, olemme suvaitsevaisia ja kunnioitamme erilaisuutta. Arvostamme toisiamme ja toisten teoksia, rakennamme yhdessä lukijuuttamme, puhumme kirjoista ja osallistumme kirjalliseen keskusteluun. Vaalimme oppilaan ja opettajan kohtaamista ja pyrimme luomaan siihen kiireettömän ilmapiirin.

Luotetaan toisiimme

Pidämme sen mitä lupaamme ja odotamme samaa muilta. Odotamme oppilaiden, heidän huoltajiensa ja henkilökunnan sitoutuvan sovittuihin pelisääntöihin, aikatauluihin ja sopimuksiin. Työnantajana arvostamme paitsi ammattitaitoa myös tavoitteisiin sitoutumista ja reilua yhteispeliä molemmin puolin.

Avoimuus

Toiminta on läpinäkyvää: sitä ohjaavat arvot, tavoitteet ja opetussuunnitelmat ovat julkisia. Rakennamme toiminnan suuntaviivat painottaen eri-ikäisten yhdessä tekemistä ja moniäänistä yhteistyötä.

Tullaan nähdyksi

Haluamme, että Vantaan sanataidekoulun toiminnassa näkyvät vahvasti oppilaiden teokset. Töitä esitellään näyttelyissä, tapahtumissa sekä julkaisuissa. Esittämisestä keskustellaan etukäteen ryhmän opettajan kanssa. Jokaiselta oppilaalta pyydetään kuvaus- ja julkaisulupa ilmoittautumisen yhteydessä.

Opetuksen ja taiteenteon etiikka

Haluamme olla tietoisia vallankäytön mekanismeista ja tuottaa laadukasta opetusta eettisesti kestäväällä tavalla.

2. Opetuksen toteuttaminen

2.1 Oppimiskäsitys

Vantaan sanataidekoulun yleisen oppimäärän opetussuunnitelma pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppijana ja taiteentekijänä kehitytään sekä yksilönä että yhteisön jäsenenä. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa opettajan, muiden oppilaiden, oppimisympäristön ja kulttuurisen ympäristön kanssa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan aiemmat kokemukset ja hänen elämänsä maailmansa. Eri aistien käyttö, keuhollisuus ja omien tunteiden ja kokemusten hyödyntäminen ovat oppimisen kannalta olennaisia. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Oppimista, luovuutta ja päämäärien asettamista tuetaan vahvistamalla oppilaan minäkuvaa, pystyvyyden tunnetta ja itsetuntoa. Myönteinen, salliva ja arvostava ilmapiiri, ilo, onnistumisen kokemukset ja vahvuuksien painottaminen edistävät oppimista ja innostavat luovuuteen ja itsensä toteuttamiseen. Kannustava ohjaus vahvistaa oppilaan luottamusta omiin kykyihin ja rohkaisee uusiin kokeiluihin. Jokainen oppilas pystyy kanavoimaan luovuuttaan taiteelliseen toimintaan, joka ilmenee joko ajatuksen tasolla tai konkreettisenä taideprosessina.

Oppimisen lähtökohtana on toiminnallinen, kokemuksellinen, elämyksellinen ja tutkiva lähestymistapa opittaviin asioihin. Oppilaat edistyvät eri tavalla ja eri tahdissa. Edistämme oppimista, kun kunnioitamme ja tuemme yksilön erityispiirteitä ja huomioimme hänen kiinnostuksen kohteensa. Luovassa ympäristössä opitaan leikin, leikkimielisyyden ja ilon kautta. Hyvät vuorovaikutustaidot lisäävät oppilaan hyvinvointia kaikissa niissä yhteisöissä, joihin oppilas kuuluu.

Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta. Taideopetus vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Taiteen perusopetuksen kentällä sanataideopetus tarjoaa väylän myös erityistä tukea tarvitseville oppijoille ja persoonallisuuksille.

2.2 Oppimisympäristö ja työtavat

Sanataiteen luonteeseen kuuluu, että sen opettaminen ei vaadi erityistilaa. Opetusta voi toteuttaa tavallisessa luokkahuoneessa. Sanataide joustaa luovasti opetettavan sisällön ja oppilaiden intressien mukaan vapaamuotoisempiin oppimisympäristöihin. Ryhmän kannalta oleellista kuitenkin on, että sillä on oma tila, joka luo perustan ryhmän toiminnalle.

2.2.1 Oppimisympäristöt

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Jaottelemme oppimisympäristöt fyysisiin, psyykkisiin, sosiaalisiin ja virtuaalisiin ympäristöihin. Fyysinen oppimisympäristö tarkoittaa niitä arkkitehtonisia tiloja, joissa opetus tapahtuu. Psyykinen oppimisympäristö tarkoittaa opetuksen ympärillä vallitsevaa henkistä ilmapiiriä. Sosiaalinen oppimisympäristö käsittää opetukseen liitetyt arvot ja asenteet sekä vuorovaikutuksen ympäristön kanssa. Virtuaaliseen oppimisympäristöön sisältyvät kaikki sähköiset oppimisympäristöt, joita käytetään opetuksessa yhä enemmän.

Fyysisen oppimisympäristön tulee olla turvallinen, kehittävä ja viihtyisä. Sanataidepainotteisessa iltapäiväkerhotoiminnassa ensisijainen fyysinen oppimisympäristö sijaitsee niissä tiloissa, jotka koulu on varannut iltapäivätoiminnalle. Koulukerhotoiminnassa ensisijainen fyysinen oppimisympäristö on koulun kerhotoiminnalle osoittama tila. Vantaan sanataidekoulu omat opetustilat sijaitsevat Tikkurilassa. Opetusta annetaan myös muissa sanataiteen luonteeseen soveltuvissa tiloissa kuten kirjastoissa, taide- ja kulttuuritaloissa ja koulujen luokkahuoneissa.

Psyykkisen oppimisympäristön tulee tukea oppimista, vuorovaikutusta ja ryhmäytymistä. Sosiaalisena oppimisympäristönä Vantaan sanataidekoulu pyrkii olemaan kannustava, innostava ja haastava. Virtuaalinen oppimisympäristö on käytössä lähiopetuksen tukena, ja opetusta toteutetaan erilaisilla digitaalisilla välineillä silloin, kun se opetettavan asian luonteeseen sopii.

Lähtökohtana on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia.

2.2.2. Työtavat

Opetuksen työtavoissa korostuvat yhteisöllisyys, kokemuksellinen oppiminen, toiminnallisuus, monitaiteisuus ja laaja-alainen osaaminen. Kirjoitettua, kuultua ja luettua käsitellään eri tavoin, keskustellen ja toiminnallisesti. Oppilas harjaantuu asettamaan itse omat tavoitteensa. Hän valitsee itselleen sopivia työskentelytapoja ja arvioi tavoitteiden toteutumista. Työtavat ohjaavat oppilasta arvostamaan kaikkien ryhmän jäsenten työskentelyä ja työn tuloksia.

Oppimisen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, kokemukset, ongelmanratkaisutavat ja tapa hahmottaa maailmaa. Sanataiteen luonteeseen kuuluu omien kokemusten, ajatusten ja tunteiden pohdinta sekä niiden työstäminen sanalliseen muotoon. Opetuksessa tuetaan moniäänisyyttä. Oppilaita kannustetaan rohkeaan ajatusten jakamiseen, kokeilevaan kirjoittamiseen sekä tutustumaan erilaisiin tekstilajeihin ja kirjoittamisen tapoihin. Opetus on monikanavaista ja siinä huomioidaan erilaiset tavat oppia (visuaalinen, kinesteettinen, auditiivinen, taktiilinen). Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaan identiteetin ja itsetunnon kehittymistä. Oppilaita kuunnellaan ja heitä ohjataan vahvuuksien etsimiseen. Opettaja toimii sekä oppilaan opiskelu- ja arviointitaitojen, että oppimisympäristön kehittämisessä niin, että erilaisten oppilaiden edistyminen on mahdollista.

Erilaisen kirjallisuuden käsittely sanataidetunneilla laajentaa oppilaiden käsitystä sanataiteen kentästä. Kirjallisuuteen tutustuminen ohjaa myös oppilasta sisäistämään, että lukemisella on merkittävä vaikutus kirjoittamiseen.

Omien tietojen, taitojen ja kokemusten pohtiminen ja arviointi ovat oppimisen kannalta tärkeitä. Koulu haluaa tukea oppilaiden itseohjautuvuuden kasvua. Tavoitteena on, että oppilaat ottavat vastuun omasta opiskelustaan ja oppimisestaan ja että heille syntyy sisäinen motivaatio oppimiseen ja halu oppia ilman pakkoa. Opetuksen pyrkimyksenä on, että oppilaat kasvavat oma-aloitteisiksi, itseensä uskoviiksi ja sietävät epävarmuutta. Tavoitteena on kannustaa kriittiseen ajatteluun, jonka toteutuminen onnistuu turvallisessa ja luottamuksellisessa sanataideryhmässä.

2.3 Oppilaitoksen toimintakulttuuri

Vantaan sanataidekoulu on elinikäistä oppimista painottava organisaatio, jonka henkilöstöllä on tutkiva ja kehittävä ote työhön. Toimintakulttuurin kantavia voimia ovat yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, hyvinvointi ja turvalliset työolot sekä kestävä tulevaisuus. Taustalla on dialogisuuden periaate, johon sisältyy avoin, luottamuksellinen ja arvostava vuorovaikutus. Tavoitteena on tukea koulumme kasvatusta- ja opetustyötä sekä kehittää monipuolisesti työskentelyä sanataiteen ja kielitietoisuuden hyväksi.

Lähtökohtana on yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Kiusaamiseen on nollatoleranssi. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus.

Johtamisen toimintakulttuuri lähtee henkilöstöjohtamisesta, jonka taustalla on oppivan organisaation ajatus. Oppilaitosta kehitetään dialogissa henkilökunnan ja oppilaiden kanssa. Henkilöstöä koulutetaan säännöllisesti sekä pedagogiikan että sanataiteen sisältöihin. Lukukauden mittaan järjestetään sisältökoulutus- ja vetäytymispäiviä, joissa pyritään sekä arvioimaan että kehittämään omaa työtä. Kehitämme toimintaamme arvioimalla säännöllisesti organisaatiomme koko toimintaa ja esimerkiksi osallistamalla koulutuksemme ulkopuoliseen arviointiin.

Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa myös taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen oikeuksien kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen. Toimintakulttuurin kehittäminen tarkoittaa jatkuvaa pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä.

2.4 Oppilaaksi ottaminen, muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukeminen ja vapaaoppilaspaikat

Vantaan sanataidekoulu toteuttaa yleistä oppimäärää sanataidepainotteisessa iltapäivätoiminnassa ja koulukerhoissa. Iltapäivätoimintaan oppilas saa paikan Vantaan kaupungilta. Sitä kautta anotaan myös maksuhuojennuksia.

Koulukerhotoiminnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä Vantaan kaupungin tukemaa, koulujen iltapäiviin sijoittuvaa harrastustoimintaan, joka on oppilaille maksutonta.

Oppilaalla on koulukerhotoiminnan tai iltapäiväkerhon sanataideopetuksen päättyessä mahdollisuus jatkaa yleisen oppimäärän oppilaana täyteen laajuuteen, 500 tuntiin asti. Kun oppilas

jatkaa yleisen oppimäärän opiskelua, käydään läpi myös muualla suoritettut opinnot, joita voidaan lukea hyväksi. Hyväksilukuprosessin tekee vastaava sanataideopettaja, ja sen hyväksyy rehtori. Mikäli oppilas päättää siirtyä yleisestä oppimäärästä laajan oppimäärän opintoihin, järjestetään tulohaastattelu oppilaan osaamisen toteamiseksi. Tulohaastattelussa oppilas tekee itsearvion omasta osaamisestaan, vahvuuksistaan ja kehitysalueistaan. Tulohaastattelun ja opintorekisteritietojen perusteella kartoitetaan mahdollisten täydentävien tehtävien tarve sekä määritetään oppilaan paikka laajan oppimäärän opintopolulla.

2.5 Oppimäärän yksilöllistäminen

Oppilaan yksilöllinen tukeminen on kauttaaltaan mukana sanataiteen luonteessa. Opetuksessa pyritään pienryhmytyöskentelyyn, suorituskeskeisyyden välttämiseen ja oppilaan luovuuden ja omaehtoisen ilmaisun tukemiseen.

Miten eriyttämisen tarve todetaan? Eriyttämisen tarve voi tulla esiin sanataideopettajan arvion perusteella, lapsen omasta tuen tarpeen ilmaisusta tai oppilaan vanhempien tai koulun toivomuksesta. Eriyttämisen perusteena voi olla myös oppilaan kielitausta, esimerkiksi monikielisyys ja suomi toisena kielenä.

Eriyttäminen huomioidaan opetuksen suunnittelussa. Oppilaalle tarjotaan erilaisia väyliä ja tuettuja toimintamuotoja saavuttaa omia henkilökohtaisia tavoitteita. Eriyttämisen toimenpiteitä ovat muun muassa vahvennettu ohjaajatuki, yksilöllistetty työskentelyrytmi, erilaisten työskentelytapojen ja opetusmetodien soveltaminen. Tavoitteena on löytää jokaiselle oppilaalle luonteva tapa olla, työskennellä ja oppia. Tässä yhteydessä korostuvat monikanavaiset ja moniaistiset opetus- ja toimintatavat, joiden tarkoitus on tarjota monenlaisia tapoja oppia ja tehdä asioita.

Eriyttämiseen liittyy olennaisesti hyvä oppimisympäristö, joustavat opetustilajärjestelyt ja tukimateriaalien ja -välineiden helppo saavutettavuus. Oppimisympäristön emotionaalisen ilmapiirin tulee olla salliva, arvostava, tukea antava ja kannustava. Turvallisessa oppimisympäristössä oppilas uskaltaa kokeilla, hän ei pelkää arvostelua ja väärin tulkituksi tuleamista. Turvalliseen emotionaaliseen ympäristöön kuuluu, että oppilas hyväksytään sellaisena kuin hän on ja ryhmään kuulumisen tunnetta vahvistetaan.

Oppilaan kehitystä seurataan toteuttamalla jatkuvaa formatiivista arviointia, kannustamalla oppilasta itsearviointiin ja tukemalla häntä oman osaamisen ja omien vahvuuksien tunnistamisessa sekä oman kehittymisen havainnoimisessa. Vahvuuksia ja pystyvyyttä korostamalla tuetaan itsetuntoa, kehittymistä ja motivaatiota. Opettajan tärkeä tehtävä on auttaa oppilaita tulemaan aktiivisiksi toimijoiksi. Kunnioitamme kuitenkin kunkin oppilaan persoonallisuutta ja omaa oppimistyyliä.

Ylöspäin eriyttäminen

Nopeasti edistyvillä oppilaille on mahdollisuus suorittaa vaikeustasoltaan haastavampia tehtäviä. Heillä on oikeus saada ohjausta ja tukea eriyttäviin tehtäviin sekä palautetta niistä. Oppilasta motivoidaan kehittymään taidoissaan huomioimalla oppilaan kiinnostuksen kohteet ja pyrkimällä vaikeustasoltaan optimaalisiin tehtäviin.

2.6 Yhteistyö huoltajien ja muiden tahojen kanssa

Sanataidekoulu pyrkii tiiviiseen ja avoimeen yhteistyöhön oppilaiden vanhempien kanssa. Oppilaan edistymisestä voidaan käydä keskustelua pitkin lukuvuotta, koska oppilaan arviointi on jatkuvaa. Mikäli oppilaaseen liittyy erityistä huolta tai muuta keskustelun tarvetta, opettaja on matalalla kynnyksellä yhteydessä huoltajaan.

Vanhempia informoidaan säännöllisesti lukukauden alussa toimintasuunnitelmista ja lukukauden lopussa toimintakertomuksista. Sanataidekoulu julkaisee joka vuosi oppilasteksteistä antologian, jonka julkaisutilaisuuteen vanhemmat ovat tervetulleita.

Sanataidekoulu verkottuu alueen taiteen perusopetuksen yksiköihin ja erilaisiin kasvatuksen ja koulutuksen yksiköihin. Näitä ovat esimerkiksi peruskoulut ja lukiot, erilaisten oppijoiden yhdistykset, kaupunkien taide- ja kulttuurilaitokset, museot ja lastenkulttuurikeskukset. Yhteistyötä tehdään erityisesti muiden taiteen perusopetuksen koulujen ja varhaiskasvatuksen yksiköiden kanssa. Lisäksi koululla on vahvat yhteydet alueen kirjastoihin, joiden kanssa pyritään yhteishankkeisiin.

3. Opetuksen rakenne ja laajuus

Vantaan sanataidekoulun perusopetuksen yleisen oppimäärän mukainen laajuus on 500 tuntia. Se jakaantuu 300 tunnin yhteisiin opintoihin ja 200 tunnin teemaopintoihin. Yhden oppitunnin pituus on 45 minuuttia. Taiteen perusopetus alkaa 7-vuotiaana. Sanataiteen yleisen oppimäärän laskennallinen kesto on kahdeksan vuotta. Opetusta tarjotaan säännöllisesti viikoittain lukuvuosien aikana. Lukuvuosi alkaa syyskuussa ja päättyy toukokuussa. Lisäksi opetusta tarjotaan erillisinä lyhytkursseina ja leireinä esimerkiksi koulujen kesälomien aikana.

3.1. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tarkoitus, tehtävä ja tavoitteet

Sanataiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetus perustuu näkemykseen kielestä ja kirjallisuudesta taiteen ja koko yhteiskunnan pohjana. Opetus edistää oppilaiden luovuutta, kulttuurista ja yhteiskunnallista osallisuutta sekä sosiaalisia taitoja. Sanataide on luovaa kielen käyttämistä, joka syventää oppilaiden kielellisiä taitoja ja ilmaisu- ja ajattelutaitoja sekä kasvattaa oppilaiden taiteellisuutta. Opetus tukee oppilaiden kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Sanataide muodostaa pohjan monille muille taiteille, jotka rakentuvat kielen varaan.

Opetus perustuu monilukutaitoon ja laajaan tekstikäsitelyyn.

Monilukutaito merkitsee taitoa vastaanottaa, tuottaa ja arvioida tekstejä monipuolisesti sekä käsitellä niitä erilaisten välineiden avulla.

Laajan tekstikäsitelyn mukaan tekstejä voidaan tuottaa ja vastaanottaa kirjoitetussa, puhutussa, visuaalisessa, audiovisuaalisessa ja digitaalisessa muodossa.

Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille valmiudet ilmaista itseään monipuolisesti sanataiteen keinoin. Opinnot vahvistavat kirjoittaja- ja taiteilijaidentiteettiä sekä luovat oppilaille vertaisryhmän ja harrastusyhteisön, jossa tutustutaan sanataiteen tuottamisen eri puoliin. Opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen oppimiseen sekä rakentamaan toimintaan yksilönä ja ryhmän jäsenenä. Opetuksen lähtökohtia ovat ilo, leikki ja kokemuksellisuus. Opetus rohkaisee mielikuvituksen käyttöön ja oivallusten tekemiseen. Sanataideopetuksessa oppilaat kehittyvät monenlaisten tekstien luomisessa ja hiomisessa, tyylien ja tekstilajien valinnassa, arvottamisessa ja monilukutaidossa.

3.1.1 Opintojen rakenne

VARHAISIÄN SANATAIDE		
4 – 6-vuotiaat	Varhaisiän opinnot PIILOMAA	30 oh /vuosi

YHTEISET OPINNOT		
7 – 8-vuotiaat	Yhteiset opinnot A MELUKYLÄ	60 oh / vuosi
8 – 9-vuotiaat	Yhteiset opinnot B VAAHTERAMÄKI	60 oh/vuosi
9 - 10-vuotiaat	Yhteiset opinnot C HUVIKUMPU	60 oh / vuosi
10 – 11-vuotiaat	Yhteiset opinnot D NARNIA	60 oh/ vuosi
11 – 12-vuotiaat	Yhteiset opinnot E TYLYPAHKA	60 oh / vuosi
TEEMAOPINNOT		
13 -17-vuotiaat	Oppilaan valitsema teematyöpaja 1	30 oh
13 - 17-vuotiaat	Oppilaan valitsema teematyöpaja 2	30 oh
13 - 17-vuotiaat	Oppilaan valitsema teematyöpaja 3	30 oh
13 - 17-vuotiaat	Oppilaan valitsema teematyöpaja 4	30 oh
13- 17- vuotiaat	Opiskelijan valitsema teematyöpaja 5	30 oh
13 - 17-vuotiaat	Kotiryhmätunnit ja oppilaan opinto-ohjaus	30 oh
13 - 17-vuotiaat	Oppilaan oman osaamisen arviointi	20 oh
YHTEENSÄ		500 oh

3.1.2 Opintojen tavoitealueet

Opetusta läpäisee neljä eri tavoitealuetta, joiden toteutus etenee ikätasoisesti. Tavoitealueet ovat seuraavat:

- ❖ sanataiteilijana kehittyminen
- ❖ omaääninen kirjoittaminen
- ❖ elämyksellinen lukeminen
- ❖ taideprosessi ja julkaiseminen.

3.2. Valmistava opetus

4-6 vuotiaat, 30 oh/vuosi

PIILOMAA

Opetuksen tavoitteina on

- ❖ rohkaista lasta käyttämään mielikuvitustaan
- ❖ kannustaa lasta osallistumaan leikkiin ja vuorovaikutukseen
- ❖ tutustuttaa lasta lastenkirjallisuuteen ja lukemisen maailmaan monipuolisissa oppimisympäristöissä
- ❖ innostaa lasta kertomaan omia tarinoita sekä tarinoita yhdessä toisten kanssa
- ❖ ohjata lasta tunnistamaan perustunteita.

Opetuksen keskeiset sisällöt

Sanataideryhmässä luetaan monipuolista lastenkirjallisuutta. Kirjan tarinassa viipyillään, siinä seikkaillaan ja leikitään. Tarinasta keskustellaan rauhallisessa ilmapiirissä, annetaan tilaa lasten kysymyksille ja havainnoille. Ryhmässä leikitään sanoilla ja kerrotaan tarinoita yhdessä toisten kanssa. Lasta ohjataan tarinankerrontaan erilaisilla visuaalisilla virikkeillä, huomioiden lapsen oma mielikuvitusmaailma. Sanataidetoiminnassa tärkeää ei ole lopputulos, vaan lapsen omat kokemukset, elämykset ja itse prosessi.

3.3 Yhteiset opinnot

A) 7–8-vuotiaat, 60 oh/vuosi

MELUKYLÄ

Opetuksen tavoitteena on

- ❖ Oppilas tutustuu sanataiteen maailmaan

Opetuksen keskeiset sisällöt

Oppilas saa tutustua sanataiteeseen. Hän leikkii, kuuntelee, keksii ja kertoo. Sanataidetunnilla tutustutaan kirjojen kieleen, riimitellään ja leikitään sanoilla. Oppilasta rohkaistaan mielikuvituksen käyttöön. Kirjojen parissa viipyillään, niistä keskustellaan, niiden innoittamana luodaan omia tarinamaailmoja.

B) 8–9-vuotiaat, 60 oh/vuosi

VAAHTERAMÄKI

Opetuksen tavoitteena on

- ❖ Oppilas kokeilee ja ihmettelee

Opetuksen keskeiset sisällöt

Oppilaan sanataiteen tuntemus syventyy ja hän saa monipuolistaa omaa ilmaisuaan. Oppilasta kannustetaan yhdessä tekemiseen. Häntä rohkaistaan ja innostetaan omaan luovaan toimintaan ja luovuuden ilon löytämiseen. Oppilasta kannustetaan lukemaan omaehtoisesti ja viihtymään kirjallisuuden parissa myös vapaa-ajallaan.

C) 9–10-vuotiaat, 60 oh/vuosi

HUVIKUMPU

Opetuksen tavoitteena on

- ❖ Oppilas tuottaa itse

Opetuksen keskeiset sisällöt

Oppilas tuottaa itse tarinoita ja laajentaa luovaa ilmaisuaan. Hän kehittää omia fantasiahahmoja ja -maailmoja. Oppilasta harjaannutetaan näkemään tarinoita omassa kokemusmaailmassa ja lähipiirissä. Häntä rohkaistaan hyödyntämään omaa luovuuttaan ja mielikuvitustaan sanataidetuoksissa. Oppilas esittelee omia lempikirjojaan ja opettelee perustelemaan lukumielityksiään.

D) 10–11-vuotiaat, 60 oh/vuosi

NARNIA

Opetuksen tavoitteena on

- ❖ Oppilas näkee sanataiteen osana ympäristöä

Opetuksen keskeiset sisällöt

Oppilas tutkii omaa ympäristöään aistit avoinna ja oppii hyödyntämään havaintojaan luovuutensa lähteinä. Hän tuottaa tarinoita ja kokeilee erilaisia ilmaisutapoja (auditiivinen, visuaalinen, kinesteettinen, taktilinen). Oppilas harjoittelee omassa työskentelyssään tarinarakenteen kehittelyä, juonen rakentamista ja henkilöhahmojen luomista. Ryhmässä luetaan monipuolisesti lastenkirjallisuutta ja keskustellaan kirjojen teemoista.

E) 11–12-vuotiaat, 60 oh/vuosi

TYLYPAHKA

Opetuksen tavoitteena on

- Oppilas laajentaa omaa ilmaisuaan

Opetuksen keskeiset sisällöt

Oppilas hyödyntää aiemmin oppimaansa omassa ilmaisussaan. Hän tunnistaa kirjallisuuden eri lajityyppejä. Hän tuottaa itse eri tekstilajeja, yhdistelee niitä luovasti ja rohkeasti. Oppilas työskentelee yhdessä muiden kanssa ja harjoittelee pidempikestoisen luovan prosessin toteuttamista. Tässä ikäryhmässä harjoitellaan erityisesti palautteenantoa ja vastaanottamista.

Teemaopinnot

Lisäksi 7–12-vuotialla oppilailla on mahdollisuus suorittaa lyhyitä opintokokonaisuuksia (2–30 oh), jotka löytyvät koulun kurssivalikoimaista. Näitä ovat esimerkiksi sanataiteen kesäleirit, työpajat, viikonloppukurssit, itsenäinen lisätyö, projektikokonaisuus, julkaisuun tai näyttelyyn osallistuminen tai muu vastaava lisätyökokonaisuus, jossa oppilas voi laajentaa yhteisissä opinnoissa hankkimiaan taitoja.

3.4 Teemaopinnot

13- 17-vuotiaat

Sanataiteen yleisen oppimäärän teemaopinnoissa oppilas perehtyy sanataiteen eri lajeihin, osallistuu taiteidenvälisiin projekteihin ja syventävää osaamistaan valitsemiaan opintokokonaisuuksissa.

Opetuksen tavoitteena on

- ❖ oppilas yhdistää oppimiaan asioita ja soveltaa omassa työskentelyssään sanataiteen ilmaisukeinoja
- ❖ oppilas laajentaa ja monipuolistaa yhteisissä opinnoissa saavuttamia taitoja

Opetuksen keskeiset sisällöt

Teemaopintoihin sisältyy viisi eri tavoitealuetta yhdistelevää opintokokonaisuutta, jotka oppilas valitsee koulun työpajatarjonnasta. Yhden työpajan laskennallinen laajuus on 30 opetustuntia. Lisäksi opintoihin sisältyy 30 opetustunnin verran kotiryhmätyöskentelyä ja oppilaan henkilökohtaista opinto-ohjausta. Opiskelija laatii teemaopintojen päätteeksi oman oppimisen arvioinnin (20 oh), jossa hän reflektoi teemaopinnoissa saavuttamia taitoja.

Teemapajoja on tarjolla lukuvuosittain kahdesta neljään kokonaisuutta, joista yksi on koulun lukuvuositeeman ympärille rakennettu työpaja.

Muita työpajaesimerkkejä:

1. Digitalina

Luodaan multimodaalinen tarinan digitaalisin keinoin.

2. Luontokirjoittaminen/vihreä kirjoittaminen

Pohditaan omaa luontosuhdetta ja kirjoitetaan luontokohteessa.

3. Huumoripaja

Tutustutaan huumorin eri lajeihin ja tuotetaan niitä itse.

4. Pastissipaja – legendojen jäljillä

Tutustutaan tunnettujen kirjailijoiden tyyleihin ja jäljitellään niitä.

5. Adaptaatio – teoskielestä toiseen

Tutustutaan adaptaatioon kirjoittamistyyppinä ja sovelletaan uudelleenkerrontaa käytäntöön.

6. Tyyliisuuntapaja

Syvennyttään eri tyyliisuuntiin. Tyyliisuunnat vaihtelevat vuosittain.

7. Yhteiskunnallinen / kantaottava kirjoittaminen

Tutustutaan yhteiskunnallisesti tiedostaviin teksteihin ja harjoitellaan oman ideologian esiintuomista.

8. Oman julkaisun toimittaminen

Ryhmässä tuotetaan oppilaiden yhteisesti valitsema julkaisu, joka voi olla lehti, blogi, antologia tai jokin muu julkaisu.

4. Arviointi

4.1 Oppimisen arviointi sanataiteen yleisen oppimäärän opetuksessa

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaiden sanataiteen opinnoissa edistymistä ja opinnoille annettujen tavoitteiden saavuttamista. Sanataiteen yhteisissä opinnoissa jatkuvan arvioinnin tehtävänä on tukea perustaitojen harjoittelua ja oman taiteilijuuden kehittymistä. Teemaopinnoissa arvioinnilla halutaan tukea sanataiteen taitojen monipuolistumista.

Arviointi koostuu erilaisista palautteen antamisen tavoista: oppilaat saavat henkilökohtaista palautetta ohjaajalta, ja oppilaita harjaannutetaan itse- ja vertaisarviointiin. Oppimista arvioidaan myönteisesti ja kannustavasti. Arviointi tukee samalla oppimaan oppimisen taitojen ja itseohjautuvuuden kehittymistä. Arviointi kohdistuu ainoastaan työskentelyyn ja tavoitellun osaamisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan. Arvioinnin ja palautteen antamisessa otetaan huomioon oppilaiden itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittyminen.

4.2. Arvioinnin kohteet

Sanataiteen yleisen oppimäärän arvioinnin kohteet kiinnittyvät tavoitealueisiin ja ne ovat

- ❖ sanataiteen tuottamisen taidot
- ❖ sanataiteen tulkitsemisen taidot
- ❖ oppimaan oppimisen, reflektoinnin ja prosessinhallinnan taidot.